



Dnr 2015-56-3.5.1

Yttrande
5 maj 2015

Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm

Utredningen om matchningsanställningar (A 2014:D) A2015/881/A

SAMMANFATTNING

Sysselsättningsfasen i jobb- och utvecklingsgarantin har inte fungerat som det var tänkt och Konjunkturinstitutet är positivt till att man prövar andra sätt att öka jobbchanserna för långtidsarbetslösa. Det är på förhand svårt att veta om matchningsanställningar är en åtgärd som kommer att fungera bättre än de nuvarande arbetsmarknadspolitiska programmen. Konjunkturinstitutet är därför positivt till utredningens förslag om att matchningsanställningar inledningsvis genomförs i form av en försöksverksamhet. Det är viktigt att försöket med matchningsanställningar görs på ett sådant sätt att det är möjligt att utvärdera effekterna och få ökad kunskap om hur arbetsmarknadspolitiska insatser ska utformas.

OSÄKERT OM MATCHNINGSANSTÄLLNINGAR KOMMER ATT FUNGERA BÄTTRE ÄN DE BEFINTLIGA PROGRAMMEN FÖR LÅNGTIDSARBETSLÖSA

Det har visat sig svårt att få arbetsgivarna att anställa vissa grupper med svag förankring på arbetsmarknaden även med stora, ibland över 100 procentiga subventioner. Det är svårt att uppskatta hur stora kostnaderna för matchningsanställningarna kommer att bli för kundföretagen och hur mycket kostnaderna påverkar viljan att hyra in matchningsanställda. Om kostnaderna är viktiga finns det risk att få matchningsanställda hyrs in i kundföretagen.

Osäkerheten om arbetsförmågan och vilka arbetsuppgifter individen kan utföra är sannolikt en viktig orsak till att arbetsgivare inte anställer långtidsarbetslösa. Syftet med matchningsanställningar är att minska denna osäkerhet, men frågan är om osäkerheten minskar bara för att matchningsaktören bär arbetsgivaransvaret. Det finns redan idag möjligheter att använda provanställningar och tidsbegränsade anställningar samt bemanningsföretag för att prova individens arbetsförmåga. Däremot kan fler företag vara beredda att hyra in långtidsarbetslösa när de inte behöver hålla reda på vilka lönesubventioner det finns och hur dessa fungerar. Att matchningsföretagen ska fungera som stöd för kundföretaget kan också få fler företag att anställa långtidsarbetslösa. Det kan också påverka kundföretagets anställningsvilja positivt att matchningsföretaget bär delar av inlärningskostnader eftersom minst 15 procent av tiden ska utnyttjas till kompetensutvecklande insatser hos matchningsaktören.

Att matchningsarbetet flyttas från Arbetsförmedlingen till privata aktörer innebär kostnader för upphandling, kontroll och uppföljning av matchningsaktörerna. Arbetsförmedlingen ska ha kvar myndighetsutövningen och uppföljningen av individerna, vilket innebär att Arbetsförmedlingens kostnader för dessa inte minskar. Matchningsaktörerna måste därför vara väsentligen bättre än Arbetsförmedlingen på att få långtidsarbetslösa i arbete för att åtgärden ska vara samhällsekonomiskt effektiv. Tidigare erfarenheter visar att det är svårt att garantera att de upphandlade tjänsterna håller god kvalitet. Konjunkturinstitutet är tveksamt till att prestationsbaserad ersättning är tillräckligt för att säkerställa kvaliteten på tjänsterna som matchningsaktörerna tillhandahåller utan det krävs ytterligare resurser för kontroll och uppföljning av insatsen.

Matchningsaktören bär en risk vid anställningen av den långtidsarbetslösa. Anvisningen görs på 24 månader och matchningsaktören måste betala lön för individen oavsett om aktören lyckas hyra in personen hos kundföretaget eller inte. Det finns därför uppenbar risk för att matchningsaktören inte gör tillräckligt för de anvisade individer som bedöms inte kunna hyras ut till kundföretag (s.k. parking). Utformningen av ersättningen och ersättningsnivån är därför viktiga för styrning av matchningsaktörerna och även viktiga att belysa vid utvärderingen av försöksverksamheten. Utredningen analyserar inte hur deltagarnas disponibla inkomster under tiden som anvisningen pågår väntas vara jämfört med andra arbetsmarknadspolitiska program. De disponibla inkomsterna påverkar incitamenten att delta i åtgärden.

VIKTIGT ATT FÖRSÖKET MED MATCHNINGSANSTÄLLNINGAR UTVÄRDERAS

Eftersom sysselsättningsfasen jobb- och utvecklingsgarantin inte har fungerat som det var tänkt och jobbchanserna för många långtidsarbetslösa är små, är det positivt att man prövar andra åtgärder. För att det ska vara möjligt att bedöma om matchningsanställningar fungerar bättre än andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder är det viktigt att försöksverksamheten planeras och genomförs på ett sådant sätt att en trovärdig utvärdering är möjlig. Det är viktigt att de som får i uppdrag att utvärdera effekterna kontaktas redan tidigt i planeringen av åtgärden.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Mats Dillén. Föredragande har varit Lida Häkkinen Skans.

Mats Dillén

Lida Häkkinen Skans